

Zijne Excellentie de minister
van Economische Zaken,
de heer H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Gasunie Transport Services B.V.
Postbus 181
9700 AD Groningen
Concourslaan 17
T (050) 521 22 55
E Info@gastransport.nl
Handelsregister Groningen 02084889
www.gasunietransportservices.com

Datum
29 juli 2016

Doorkiesnummer
+31 50 521 2752

Ons kenmerk
LP 16.0158

Uw kenmerk

Onderwerp
Vervolgfragen capaciteitsvraagstuk

Excellentie,

Naar aanleiding van uw brief van 15 juli jl. met kenmerk DGETM-EI / 16104926 betreffende een aantal vervolgvragen over het L-gas capaciteitsvraagstuk, hierbij de antwoorden op de verschillende vragen die u ons gesteld hebt.

Stikstofinstallatie en huidige capaciteitsmiddelen

Vraag 1:

"Hoe groot acht u het risico dat er tot 2030 capaciteitsmiddelen voor het L-gasnet wegvallen die leiden tot een capaciteitstekort"

En

Vraag 4:

"In uw brief schrijft u: "Onze verwachting is dat met name ter behoud van opslagcapaciteit maatregelen mogelijk zijn die kosteneffectief een bijdrage kunnen leveren aan behoud van L-gas capaciteit." Welke maatregelen bedoelt u hiermee precies?"

Gecombineerd antwoord vragen 1 en 4:

Het in de komende jaren beschikbaar blijven voor de L-gas markt van alle L-gas capaciteitsmiddelen is onzeker. Dit betreft een deel van de L-gasopslagen in Nederland en Duitsland en in mindere mate een deel van de L-gas productie. Eigenaren van bergingen hebben aangegeven dat door de slechte marktomstandigheden het in stand houden van L-gas bergingen onzeker is. Ook GTS constateert dat de prijzen voor bergingscapaciteit laag zijn ten opzichte van het verleden.

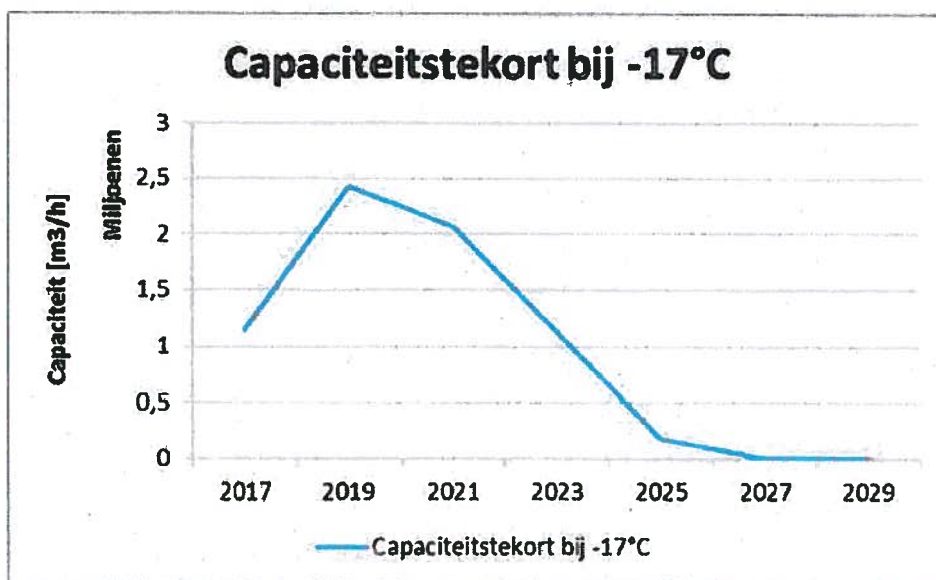
Daarnaast speelt dat partijen de aflopende lange termijn contracten niet voortzetten omdat zij over alternatieve capaciteitsmiddelen in H-gas beschikken. Opslag in H-gas is efficiënter dan opslag in L-gas en voor de klant maakt het op de Nederlandse gasmarkt geen verschil of hij een L-gas berging of een H-gas berging contracteert, vanwege de gesocialiseerde kwaliteitsconversie.

Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 29 juli 2016

Ons kenmerk: LP 16.0158

Onderwerp: VervolgvrAGEN capaciteitsvraagstuk

Figuur 1 Capaciteitstekort gebaseerd op de "zekere" capaciteit en de vraag bij -17°C

In Figuur 1 staat het capaciteitstekort vermeld als het verschil tussen het gedeelte van de bestaande middelen dat als zeker wordt beschouwd en de capaciteitsbehoefte bij -17°C. Vanwege het vertrouwelijk karakter van de informatie mag GTS dit tekort niet verder detailleren.

Het capaciteitstekort van Figuur 1 in de gasjaren 2017 t/m 2020 kan enkel opgelost worden met bestaande middelen, dus het in stand houden van betreffende L-gas capaciteit.

Wanneer het capaciteitstekort ook voor (het beperkte aantal) jaren na 2020 op deze wijze wordt opgelost zou een aanvullende investering in extra kwaliteitsconversiecapaciteit niet noodzakelijk zijn. Vanuit maatschappelijk perspectief is dit kosteneffectiever omdat de verwachte instandhoudingskosten van deze bestaande middelen over de beperkte aanvullende periode lager zijn dan een investering in kwaliteitsconversie. Voor de goede orde merken wij op dat de aanvullende periode beperkt is omdat de L-gas capaciteitsbehoefte in de loop van de jaren steeds verder afneemt.

Vraag 2:

"Kunt u een overzicht geven van de kosten van de stikstofinstallatie en daarbij onderscheid maken tussen de OPEX en CAPEX?"

Antwoord:

De bouwkosten (CAPEX) zijn in 2015 geraamd op € 480 mln. In 2016 is deze raming extern bevestigd. De operationele kosten (OPEX, exclusief elektriciteitskosten) worden geraamd op 1% van de investeringssom, ongeveer € 5 mln. per jaar. De grootste kostenpost betreft elektriciteit. De kosten van de elektriciteitsaansluiting bedragen ongeveer € 2 mln. per jaar en het elektriciteitsverbruik bedraagt afhankelijk van de inzet ongeveer € 15 - 30 mln. per jaar.

Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 29 juli 2016

Ons kenmerk: LP 16.0158

Onderwerp: VervolgvrAGEN capaciteitsvraagstuk

De kapitaalkosten per jaar voor de stikstoffabriek zijn afhankelijk van de gehanteerde afschrijvingsperiode. De reguliere afschrijvingsperiode voor dit type investeringen is 30 jaar, de jaarlijkse kosten zullen dan ca. € 30 mln. bedragen. Bij een kortere gebruikperiode ligt een kortere afschrijvingsperiode voor de hand. Ingeval van een afschrijvingsperiode van bijvoorbeeld 5 jaar zullen de jaarlijkse kosten ca. € 115 mln. bedragen.

Vraag 3:

"In hoeverre is het mogelijk om de kosten voor de stikstofinstallatie in de tarieven te verrekenen?"

Antwoord:

Het al dan niet (volledig) kunnen verrekenen van de kosten via tarieven hangt af van de in enig jaar vigerende reguleringsmethodiek zoals vastgesteld door de toezichthouder. Deze uitbreidingsinvestering valt onder de wettelijke taak kwaliteitsconversie zoals bepaald in artikel 10a van de Gaswet en die luidt kort gezegd 'het omzetten van gas naar een hogere of lagere energie-inhoud'. Op deze investering is de rijkscoördinatieregeling (RCR, artikel 39^e Gaswet) van toepassing, daarmee wordt deze investering gezien als bijzondere uitbreidingsinvestering. Voor bijzondere uitbreidingsinvesteringen geldt op grond van de huidige (tot 2017) reguleringsmethodiek dat de doelmatig bevonden kosten worden vergoed. Dat betekent dat de doelmatige kosten – conform artikel 82 derde lid Gaswet – van in gebruik genomen RCR-investeringen jaarlijks in de tarieven en toegestane inkomsten worden verwerkt c.q. opgeplust. Naar verwachting zal ACM na in gebruik name c.q. opvoering van de initiële activering in een tarievenvoorstel een doelmatigheidstoets laten uitvoeren om de doelmatigheid van de kosten vast te stellen.

Vraag 5:

Welke oplossingsmogelijkheden ziet u voor het opvangen van tijdelijke capaciteitstekorten?"

Antwoord:

Naast de inzet van de bestaande capaciteitsmiddelen, de (gedeeltelijke) ombouw van een aantal industrieën binnen Nederland en de geplande afbouw van de export van L-gas naar Duitsland, België en Frankrijk zijn er feitelijk geen aanvullende mogelijkheden geïdentificeerd om op korte termijn eventuele problemen m.b.t. de leveringszekerheid op te lossen. Ingeval van acute problemen zal GTS eventueel moeten overgaan tot het afschakelen van (bepaalde) L-gas leveringen.

Ombouw buitenland

Vraag 1:

"Hoe gevoelig zijn de resultaten van uw studie voor mogelijke vertragingen bij de ombouw in het buitenland? Hoe groot acht u de kans dat dat risico daadwerkelijk optreedt?"

Antwoord:

De verwachte maximale export (volume en capaciteit) naar Duitsland gegeven een koud jaar staat vermeld in het Netzentwicklungsplan-gas (NEP) 2016 van de gezamenlijke Duitse netbeheerders; GTS houdt in haar prognoses rekening met deze waarden. De L-gas situatie in Duitsland wordt regelmatig besproken met de Duitse L-gas TSO's, het risico op dusdanige vertraging dat dit consequenties gaat hebben wordt klein verondersteld.

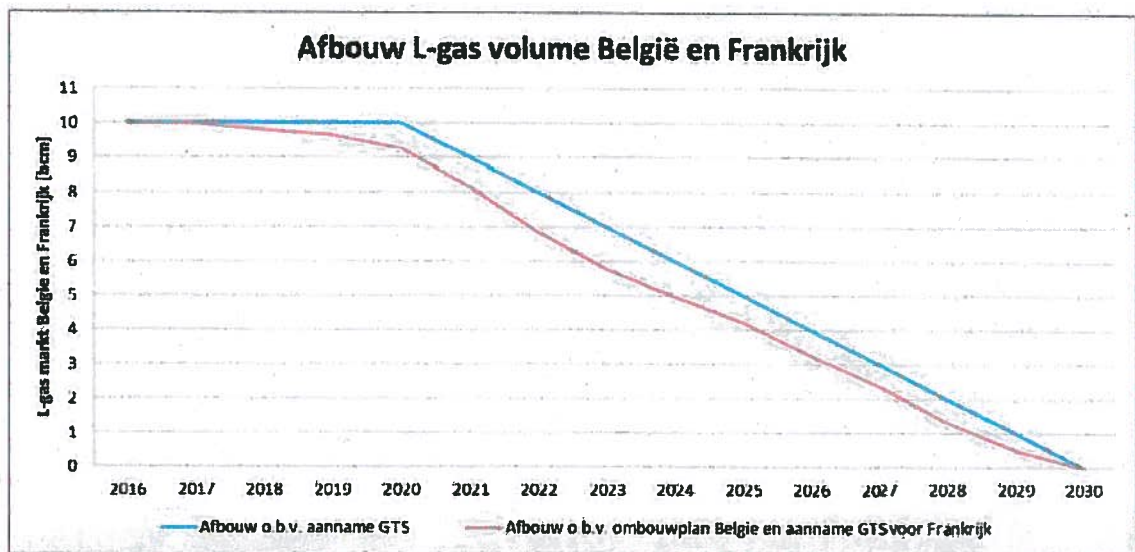
Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 29 juli 2016

Ons kenmerk: LP 16.0158

Onderwerp: Vervolg vragen capaciteitsvraagstuk

Ten aanzien van de export naar België en Frankrijk wordt rekening gehouden met 10% afname van de export ingaande 2020. Synergrid (federatie van de netbeheerders elektriciteit en aardgas in België) houdt rekening met een verdergaande reductie van de import van L-gas uit Nederland dan waar GTS mee rekent. Voor Frankrijk wordt ook verwacht dat zij minimaal de aangenomen ombouwsnelheid aanhoudt. In figuur 2 staan de verwachtingen uitgezet.

Figuur 2 Geprognosticeerd export volume naar België en Frankrijk o.b.v. eigen modellering en ombouwplanning België

Ombouw binnenland

Vraag 1:

"Op welke termijn zouden deze grootverbruikers en centrales omgebouwd kunnen worden en wanneer zou dit kunnen leiden tot een reductie van de vraag naar piekcapaciteit?"

En

Vraag 2:

"Welke cumulatieve reductie van het voor de leveringszekerheid vereiste volume Groningengas zou deze ombouw kunnen leveren?"

Gecombineerd antwoord vragen 1 en 2:

GTS heeft bij 5 grootverbruikers een inventarisatie uitgevoerd van kosten van ombouw naar H-gas. Mede op verzoek van EZ wordt deze inventarisatie momenteel uitgebreid met de mogelijkheden bij 2 elektriciteitscentrales. De termijn waarop de ombouw kan plaatsvinden wordt enerzijds bepaald door de benodigde projectvoorbereidingstijd en anderzijds door de mogelijkheden de ombouw te combineren met geplande onderhoud stops van de bedrijven.

Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 29 juli 2016

Ons kenmerk: LP 16.0158

Onderwerp: Vervolg vragen capaciteitsvraagstuk

Op basis van eerste analyses en gesprekken met de bedrijven zou de ombouw van L-gas naar H-gas in termen van capaciteit en volume er als volgt uit kunnen zien:

Ombouw 7 bedrijven (incl. 2 E-centrales) (m3 Groningen gas)

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Omgebouwde capaciteit (1000 m3/h)	70	89	446	446	469	469	492
Omgebouwd volume (bcm) (cumulatief)	0,3	0,3	2,0	2,0	2,0	2,0	2,1

Vraag 3:

"Waarom heeft GTS juist voor deze industrieën en centrales gekozen?" en "Kunt u een overzicht geven van alle ombouw die verder nog mogelijk is?"

Antwoord:

De zeven bedrijven uit de tabel zijn geselecteerd op de combinatie van jaarvolume, capaciteit en op de 'nabijheid' van het H-gas netwerk. Ombouw van de genoemde 7 bedrijven resulteert in een éénmalige kostenpost van totaal € 132 mln. (± 40%). De onderverdeling van deze kosten in netwerkaanpassingen en ombouwkosten bij de aangesloten is aangegeven in onderstaande tabel.

Kostenverdeling bij ombouw

	Netwerkkosten (M€)	Kosten bij aangesloten (M€)
5 Industrieën	16	46
2 Centrales	51	19

Ombouw van meer bedrijven wordt onaantrekkelijk vanwege de verhouding tussen de kosten om deze bedrijven aan te sluiten op het H-gas netwerk versus het potentieel aan L-gas besparing in termen van capaciteit en volume.

Vraag 4:

"Wat zijn de mogelijkheden om industrieën en centrales te voorzien van een andere energiebron dan gas?"

Antwoord:

Zowel industrieën als E-centrales zijn volledig ingericht op het verbranden/gebruiken van gasvormige brandstoffen/grondstoffen. Omdat hiervoor bij dergelijk grote afnames op afzienbare termijn geen alternatieven bestaan, zullen deze bedrijven naar wij aannemen nog voor lange tijd afhankelijk zijn van aardgas.

Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 29 juli 2016

Ons kenmerk: LP 16.0158

Onderwerp: Vervolgfragen capaciteitsvraagstuk

Vraag 5:

"Voor individuele bedrijven zou het financieel niet aantrekkelijk zijn om te investeren in een ombouw naar het H-gas net. Onder welke voorwaarden zou het voor deze bedrijven wel interessant zijn om over te gaan tot ombouw?"

Antwoord:

Wij nemen aan dat tenminste de kosten van ombouw volledig zouden moeten worden vergoed.

Vraag 6:

"In hoeverre zou GTS (een deel van) de ombouwkosten bij de grootverbruikers kunnen vergoeden? In hoeverre is het mogelijk om dit in de tarieven te verrekenen?"

Antwoord:

GTS is bereid deze ombouwkosten aan grootverbruikers te vergoeden mits zij op haar beurt deze kosten vergoed krijgt door deze in rekening te brengen bij alle of een gedeelte van haar netgebruikers. Randvoorwaarde is dat GTS 100% van deze kosten vergoed krijgt en dat de doelmatigheid van deze kosten door de minister van EZ wordt onderschreven, alsmede dat GTS hiervan ook in de toekomst geen nadeel ondervindt, bijvoorbeeld in de vaststelling van de efficiency. Dit vereist afstemming met dan wel goedkeuring van ACM.

Vraag 7:

"Op welke grond zou GTS de gemaakte kosten (in het netwerk van GTS) kunnen verrekenen in de tarieven aan de gebruikers?"

Antwoord:

In de huidige reguleringsmethodiek worden de doelmatig bevonden kosten van investeringen door GTS in haar net vergoed. Wij veronderstellen dat het hier gaat om bijzondere uitbreidingsinvesteringen. In dat geval vindt vergoeding plaats via jaarlijkse verwerking in de tarieven en toegestane inkomsten.

Hopende u hiermee in voldoende mate te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
GASUNIE TRANSPORT/SERVICES B.V.

Annie Krist
Algemeen Directeur